

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich

Warszawa, 20 czerwca 2025 roku

Znak sprawy: DSRiN-VII.0512.15.2025

Data pisma 26.03.2025

odpowiedź na petycję zmiany w zakresie uregulowań dotyczących alimentów

Szanowne Panie,

Uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Sprawiedliwości dostrzegamy problem związany z niską skutecznością egzekucji świadczeń alimentacyjnych i prowadzimy prace nad wprowadzeniem rozwiązań, które pozwolą na zwiększenie efektywności, skuteczności i szybkości postępowania egzekucyjnego. Prace w tym obszarze prowadzone są zarówno w Ministerstwie Sprawiedliwości, jak też przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego, [1], do której zadań należy przygotowywanie założeń i ogólnych kierunków zmian w prawie rodzinnym i opiekuńczym oraz opracowywanie projektów aktów normatywnych o podstawowym znaczeniu dla systemu prawa rodzinnego i opiekuńczego¹.

¹ Z efektami prac Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego można zapoznać się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości w zakładce tej Komisji pod adresem: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/komisja-kodyfikacyjna-prawa-rodzinnego2>

Postulat 1

Postulat jest bezprzedmiotowy, bowiem nie istnieje wyodrębniony podmiot o nazwie „Fundusz Alimentacyjny”, który mógłby podlegać ewentualnej likwidacji.

W oparciu o przepisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów [2], nie został powołany i nie jest prowadzony „Fundusz Alimentacyjny”, który byłby państwowym funduszem celowym w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych [3] i który posiadałby osobowość prawną. Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przewiduje jedynie możliwość wypłacania osobom uprawnionym świadczeń w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, które zostały ustawowo nazwane „świadczeniami z funduszu alimentacyjnego”. Natomiast ww. świadczenia nie są wypłacane i finansowane z „Funduszu Alimentacyjnego”. Przyznawanie i wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest zadaniem zleconym gminie z zakresu administracji rządowej, finansowanym w całości z budżetu państwa w formie dotacji celowej. Organ właściwy wierzyciela - czyli wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej jest też wierzycielem dłużnika alimentacyjnego z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Postulat 2

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości przedstawiony postulat należy ocenić negatywnie. Postulowane rozwiązanie jest obecnie niemożliwe do realizacji, z uwagi na skutki finansowe dla budżetu państwa. Na marginesie uprzejmie wskazuję, że w tym zakresie właściwe jest Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Postulat 3

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów pozostaje we właściwości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Ministerstwo to poinformowało, że nie są prowadzone prace nad likwidacją kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zmianą podmiotów (instytucji) wypłacających te świadczenia.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają prace nad zmianą regulacji dotyczących mechanizmu waloryzacji kwoty kryterium dochodowego, które uprawnia do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Do Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu został skierowany wniosek o wpisanie do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów projektu ustawy, który wprowadza mechanizm corocznej waloryzacji kwoty kryterium uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Wniosek oczekuje na rozpatrzenie.

Postulat 4

Obowiązek alimentacyjny jest świadczeniem osobistym. Jest to prawny obowiązek dostarczania środków utrzymania, i w razie potrzeby wychowania, innej osobie. Z charakteru tego świadczenia oraz regulacji prawnych [7] wynika jasno, że państwo nie jest zobowiązane do alimentacji dziecka, ani żadnej innej osoby. Obowiązek alimentacyjny obciąża oboje rodziców i nie dzieli się na część macierzystą lub ojczyzną. Jeżeli rodzice nie są w stanie spełnić obciążającego ich obowiązku alimentacyjnego, do świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka zobowiązani są dalsi krewni (dziadkowie, pradiadkowie, rodzeństwo) według ustalonej ustawowo kolejności [8].

Ustawodawca uregulował sposób dochodzenia świadczenia alimentacyjnego, sposób jego egzekucji oraz ewentualne świadczenie zastępcze z funduszu alimentacyjnego. W ten sposób państwo wspiera dziecko niemogące utrzymać się samodzielnie, ale nie zastępuje w tym obszarze jego rodziców oraz krewnych zobowiązanych w dalszej kolejności.

W sytuacji niewywiązywania się przez zobowiązanego do alimentacji z jego obowiązków, istnieje możliwość zwrócenia się do sądu o zasądzenie alimentów od dziadków małoletniego (ojczystych albo macierzystych) [9].

Postulat 5

W Ministerstwie Sprawiedliwości opracowana została tak zwana tabela alimentacyjna, która ma być narzędziem pomocniczym, pomagającym określić koszty zaspokojenia podstawowych potrzeb dziecka. Ogłoszenie tabeli powinno z jednej strony przyspieszyć proces ustalania wysokości alimentów, zaś z drugiej strony może to być narzędzie pomocnicze dla samych stron stosunku alimentacyjnego, które może im pomóc przy zawieraniu ugód w przedmiocie

zobowiązań alimentacyjnych. Ogłoszenie przewidziane jest na III kwartał bieżącego roku.

Postulat 6

Obowiązek alimentacyjny bez orzeczenia sądu nie ustaje, nawet w przypadku stanu wyjątkowego czy wojny. Jak zostało wskazane w odpowiedzi na postulat 4, w sytuacji niewywiązywania się przez zobowiązanego ze świadczeń alimentacyjnych istnieje możliwość ubiegania się o świadczenia alimentacyjne od zobowiązanych w dalszej kolejności, a także o świadczenie zastępcze z Funduszu Alimentacyjnego.

Postulat 7

Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadzi aktualnie prac legislacyjnych mających na celu zmianę wysokości kwoty wpłacanej na depozyt sądowy celem zdjęcia przez komornik zajęć dokonanych w trakcie postępowania egzekucyjnego [10], a także zmian w zakresie przepisów dotyczących upadłości konsumenckiej.

Ministerstwo prowadzi prace legislacyjne mające na celu zwiększenie efektywności egzekucji alimentów. Obecnie prowadzone są analizy, w tym analizy systemów funkcjonujących w innych państwach, w których egzekucja alimentów jest bardziej skuteczna oraz opracowywane są propozycje rozwiązań prawnych.

Postulat 8

Przedstawiony postulat pozostaje poza właściwością Ministerstwa Sprawiedliwości. W naszej ocenie nie zasługuje on jednak na uwzględnienie. Niezasadne wydaje się bowiem „nagradzanie” osób, które respektują orzeczenia sądu, przestrzegają prawa i należycie wywiązują się z ciążących na nich obowiązkach. Wprowadzenie tego rodzaju rozwiązań jest nie tylko etycznie wątpliwe, ale mogłoby prowadzić do istotnych nadużyć. Chęć skorzystania z dodatkowej ulgi podatkowej mogłaby skłaniać część osób do celowego sądowego ustalania obowiązku alimentacyjnego, w przypadkach nie istnienia racjonalnych, uzasadnionych przesłanek do jego ustalenia.

Postulat 9

Ministerstwo Sprawiedliwości aktualnie nie pracuje nad zmianami legislacyjnymi dotyczącymi dozoru elektronicznego.

Jednocześnie, stwierdzić należy, że żadna z przedstawionych propozycji nie zasługuje na uwzględnienie. Kara ograniczenia wolności, tj. kara wolnościowa, która pozwala skazanemu na normalne funkcjonowanie w społeczeństwie, w tym także wykonywanie pracy zarobkowej, co do zasady polega bowiem na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne [4]. Co bardzo istotne, wykonywanie tej kary jest przy tym kontrolowane nie tylko przez sąd, ale także, bezpośrednio, przez sądowego kuratora zawodowego [5] który m.in. weryfikuje prawidłowość wykonania kary a, w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości w jej wykonywaniu, może wnioskować do sądu m.in. o zamianę skazanemu tej kary na zastępczą karę pozbawienia wolności. Kara ograniczenia wolności może polegać także na potrąceniu wynagrodzenia za pracę na cel społeczny [6], w którym to przypadku jakkolwiek system dozoru elektronicznego pozbawiony byłby sensu.

Omawiany postulat nie zawiera wyczerpującego uzasadnienia nie tylko dla takiego zabiegu legislacyjnego, ale także dla wydatkowania dodatkowych środków publicznych, i to nie tylko na zwiększenie etatyzacji funkcjonariuszy Służby Więziennej (którzy musieliby te nowe funkcjonalności systemu obsłużyć), ale nadto także na zakup i utrzymanie urządzeń technicznych systemu dozoru elektronicznego w liczbie koniecznej do zabezpieczenia tej dodatkowej funkcjonalności.

Postulat 10

Ministerstwo Sprawiedliwości swoim patronatem obejmuje wiele kampanii społecznych, w tym również tych dotyczących obowiązku alimentacyjnego. Celem tych kampanii jest podniesienie świadomości na temat obowiązków alimentacyjnych, ich wpływu na dzieci i rodziców, oraz konsekwencji niepłacenia alimentów.

Łączę wyrazy szacunku
Piotr Bogacki
Zastępca Dyrektora

Podstawy prawne

- [1] Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 5 marca 2024 r. w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego (Dz. U. poz. 349)
- [2] ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2025, poz. 438)
- [3] ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2025, poz. 39)
- [4] art. 34 § 1a pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks karny (Dz.U. 2025 r., poz. 383)
- [5] art. 55 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeksu karnego wykonawczego (Dz.U. 2025, poz. 621)
- [6] art. 34 § 1a pkt 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks karny (Dz.U. 2025 r., poz. 383)
- [7] art. 96, 128, 133 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809)
- [8] art. 128 i 129 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809)
- [9] art. 132 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r., poz. 2809)
- [10] art. 883 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2025, poz. 620)

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	5624817.15193200.11541191
Nazwa dokumentu	odpowiedz na petycję.pdf
Tytuł dokumentu	odpowiedz na petycję
Sygnatura dokumentu	DSRiN-VII.0512.15.2025
Data dokumentu	2025-06-20 00:00:00
Skrót dokumentu	42882B2E102A073B566134AD710A40E014F743 AF
Wersja dokumentu	1.47
Data podpisu	2025-06-20
Sygnatariusz	Piotr Bogacki
Stanowisko	Zastępca Dyrektora
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.126.43.43.
Data wydruku:	2025-06-23 07:49:01
Autor wydruku:	Paż Kamila w zastępstwie za . Sekretariat DSRiN-VII